

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 19. avgusta 1941-XIX

Cena posamezni številki 0'60

God Nj. Vel. Kraljice in Cesarice

Je včeraj z iskrenimi čustvi praznoval ves Imperij. Tolažljiv je ta praznik v vojni dobi, saj je Vlada prava mati svojega naroda in njena največja skrb je posvečena vojnim žrtvam in sirotam.

Kakor v domovini, tako je Kraljica in Cesarica Jelena spoštovana in cenjena pri vseh kulturnih narodih kot odlična, vzorna žena in mati ter plemenita vladarica.

Visoki Komisar v Beli Krajini

V nedeljo je Visoki Komisar Ekse. Grazioli obiskal Belo Krajino in v Semiču, Črnomlju, Dragatušu in Vinici mu je prebivalstvo izražalo iskreno dobrodošlico in globoko hvaležnost. O lojalnosti prebivalstva se je prepričal tudi generalni podpoveljnik GIL in član direktorija dr. Selani, ki je na tem potovanju spremljal Visokega Komisarja.

Tudi pri teh svojih obiskih je imel Visoki Komisar več pomembnih govorov. V Semiču je bil podudarek njegovih iskrenih besed naslednji: Na ukaz Duceja vlada Visoki Komisar v pokrajini z absolutno pravičnostjo in velikodušjem ter upa, da bo prebivalstvo še nadalje lojalno in da bo držalo častno besedo vdanosti in lojalnosti. Njegovi obiski nimajo namena pridobivati popularnosti, temveč so izpolnjevanje Ducejeve volje, ki hoče, da so njegovi zastopniki v stiku z ljudstvom in da pomagajo tistim, ki najbolj trpe. In so pomoči najbolj potrebni. Fašistična vlada bo dokazala z dejanji, kakšni so njeni nameni v blagor slovenskega ljudstva. Nihče pa naj ne smatra dobrohotnosti in naklonjenosti predstavnikov fašistične vlade za slabost. Italija je velika in močan Imperij. Visoki Komisar je prepričan, da med našim zdravim kmečkim prebivalstvom ne morejo uspevati ideologije, ki ne hočejo uničiti družino, vero in civilizacijo. Ako bi se pa našel med ljudstvom privrženec takih idej, bo izločen kakor okuženi bolnik od zdravih. Ljudstvo samo naj izkorenini to zlo, kjer koli se pojavi.

V občinskem uradu v Črnomlju je Visoki Komisar naglasil, da je bil del vseh problemov, ki se tičejo podeželja, že proučen in rešen, ostali del pa se bo še proučil, pri čemer bodo tudi najmanjše občine deležne njegovega osebnega zanimanja, kajti vse občine plačujejo davke in imajo enake pravice. Občinskim možem je Visoki Komisar naročil, naj bodo predvsem pravični in naj delajo za blagor ljudstva ter naj dajejo dober zgled v javnem in zasebnem življenju kot zastopniki prebivalstva. Zanimajo naj se predvsem za potrebno in delovno ljudstvo. Tako hoče ideja Fašizma, ki jo bodo še do dobra spoznali.

Tudi v Dragatušu in Vinici se je najvišji predstavnik oblasti v pokrajini najprej živo zanimal za življenjske razmere delovnega ljudstva in za vse važne občinske zadeve, potem je pa v razgovorih z zastopniki vseh slojev povedal marsikaj, kar je vse navdalo z dobrimi nadami v bodočnost ter jih utrdilo v zaupanju in lojalnosti. Pozornost in priznanje je posvetil lepim običajem prebivalstva, njegove velike dobrotljivosti pa so bili tudi pri teh obiskih deležni najpotrebnejši.

Preskrba industrije s surovinami

Drugi del poslovnega poročila Zveze industrijev navaja:

Danes je za industrijo najvažnejši problem vprašanje preskrbe s surovinami ter je obseg in uspeh industrijske delavnosti danes v glavnem odvisen od bolj ali manj zadovoljive ureditve tega vprašanja. Zato je bila naša glavna skrb posvečena vprašanju surovin. Čim bolj se je obseg vojnega stanja v Evropi širil, tembolj so se stopnjevale težave naše industrije pri preskrbi s surovinami. Mnoge pošiljke surovin so zaležale v raznih inozemskih lukah ter je stalo mnogo truda, da se je doseglo vsaj delno deblokiranje zadržanih pošiljk.

Posebno pereče je bilo vprašanje preskrbe tekstilne industrije z bombažem ter z bombažno in volneno prejo, odnosno s prejo iz bombažnih in volnenih nadomestkov. Neposredno smo sodelovali pri tozadevnih pogajanjih meseca septembra preteklega leta v Benetkah ter meseca februarja t. l. v Reki, ki so se končala z obojestransko zadovoljivimi uspehi.

Pa tudi razne druge industrijske stroke so bile občutno prizadete zaradi omejenih možnosti glede preskrbe s surovinami, polizdelki ter pomožnimi sredstvi proizvodnje, tako kemična industrija, zlasti tvornice mila in sveč, kateri je primanjkovalo loja, parafina ter kokosovega olja, ter usnjarska industrija, kateri je bil onemogočen uvoz inozemskih strojil, zlasti kvebrača, ter je bila povsem navezana na domača strojila. V smislu sklepa našega odseka usnjarske industrije smo predlagali prepoved izvoza smrekovega lubja ter so v tem pogledu naša usnjarska podjetja stopila neposredno v stik z glavnimi producenti lubja. Danes je vprašanje preskrbe usnjarske industrije s strojili še toliko težavnejše, ker se mora tudi kostažev in hrastov ekstrakt nabavljati izven naše pokrajine. Pobuda, da bi kaka naša tovarna usnja pričela sama izdelovati kostažev ekstrakt, se zaenkrat ni mogla realizirati, ker se tozadevne investicije zaradi sorazmerno male uporabe strojil v naši pokrajini, pa tudi zaradi razmeroma majhnih razpoložljivih količin kostaževnega lesa, verjetno ne bi izplačale.

Posebej je treba obravnavati vprašanje preskrbe usnjarske industrije s surovimi kožami. Naša usnjarska industrija je le neznamenit del svoje potrebe na surovih kožah krila na ozemlju Ljubljanske pokrajine ter je pretežen del te surovine nabavljala v raznih delih bivše Jugoslavije, deloma je pa surove kože uvažala tudi iz inozemstva. Še preden je nastopilo sedanje tako občutno pomanjkanje surovih kož, smo ob vsaki priliki opozarjali pristojna oblastva na nujno potrebo ureditve prometa s surovimi kožami ter smotrnega izvajanja kontrole cen za kože in za izdelano usnjo. Ker so se svojčas maksimirale cene surovih kož na preniški podlagi, se je razpasla ilegalna trgovina s kožami, ki se na oblastveno določene cene ni ozirala, kar je imelo za posledico ogromno podražitev te važne surovine. Naredba o razdelitvi surovih kož z dne 17. febru-

arja t. l., ki se je izdala mnogo mesecev prekasno, ni upoštevala naših dobro premišljenih predlogov. Ta naredba se je pokazala kot praktično neuporabna ter se tudi stvarno ni izvajala.

Ponovno smo opozorili vsa pristojna službena mesta na nujnost ureditve prometa s surovimi kožami in po razpravah na sejah usnjarskega odseka sami izdelali načrt tozadevne naredbe ter ga predložili Visokemu Komisarjatu zaradi uzakonitve. Po našem načrtu naj se zbiranje vseh vrst surovih kož poveri izključno le trgovcem s surovimi kožami, katerim jih morajo proizvajalci oddati po oblastveno določenih cenah v določenem kratkem roku. Da se prepreči zlorabe, se po naši zamisli trgovci s surovimi kožami ne bi smeli baviti istočasno tudi s predelovanjem surovih kož ali s trgovino z usnjem. V Zvezi industrijev včlanjena usnjarska podjetja, ki imajo obenem tudi pooblastilo za trgovanje s surovimi kožami, soglašajo s tako določbo ter so izrecno izjavila, da so pripravljena do nadaljnjega se odpovedati pravici trgovanja s surovimi kožami. Razdelitev surovih kož med predelovalce naj se pa po našem načrtu poveri posebnemu odboru predstavnikov vseh prizadetih strok, ki naj bi posloval pri Zvezi industrijev. Naši predlogi so našli pri Visokem Komisarjatu dobro razumevanje ter nam je stavljeno v izglede, da se bo to pereče vprašanje sedaj v najkrajšem času uredilo ter da se bodo v bistvu upoštevali vsi naši predlogi.

Visoki Komisarjat za Ljubljansko pokrajino posveča vprašanju surovin svojo posebno pozornost ter si prizadeva, da se zagotovijo industriji našega območja vsaj one količine surovin, ki so potrebne za sedanjí skrženi obseg obratovanja, da se pa po možnosti naši industriji omogoči še večja izraba njene storilne zmoglosti. Ker so bili v to svrhu Visokemu Komisa-

riatu potrebni konkretni podatki, smo priredili med našim članstvom pismeno anketo ter smo ugotovili stvarno potrebo na posameznih vrstah surovin za čas do konca tekočega leta, kakor tudi za prihodnje leto. Rezultat te ankete smo sporočili Visokemu Komisarjatu ter smo v tozadevnem elaboratu razporedili podatke tako po vrstah surovin, kakor tudi po podjetjih. Predalec bi nas vodilo, ako bi hoteli v tem poročilu reproducirati v celoti rezultat ankete, ki je vsekakor zanimiv.

Naj navedemo le približno letno potrebo nekaterih najvažnejših industrijskih surovin in pomožnih sredstev, ki iznaša kakor sledi: premog 121.000 t, boksit 17.000 t, kaolin 2.500 t, cement 2.225 t, celuloza 7.850 t, lesovina 3.900 t, karton 1.250 t, papir 2.200 t, mežgra 4.800 t, melasa 4.500 t, surove kože 4.985 t, strojilni ekstrakti 5.925 t, železna pločevina 2.390 t, železna žica 1.510 t. Za nekatere vrste važnih surovin smo zaprosili za podatke tudi manjša podjetja, ki niso člani Zveze industrijev, ker je le na ta način možno zajeti problem surovin v celoti ter ugotoviti celokupno stvarno potrebo.

Visoki Komisarjat je v vprašanju surovin stopil v stik s pristojnimi centralnimi mesti v Rimu. Elaborat o potrebi na surovinah smo predložili tudi neposredno industrijski konfederaciji v Rimu, kateri so poverjene v zvezi z razdelitvijo surovin važne naloge. Stavljeno nam je v izglede, da se bodo pri bodočih razdelitvah surovin v čim večji meri upoštevale tudi potrebe naše pokrajine. Vprašanje je, v koliko bo to izvedljivo že tekom letošnjega leta. Zato smo sporazumno z uradom za gospodarske zadeve pri Visokem Komisarjatu priporočili vsem včlanjenim podjetjem, da stopijo neposredno v stik s svojimi dosedanjimi dobavitelji surovin ter da naj preko njih vse potrebno ukrepejo zaradi izposlovanja izvoznih dovoljenj.

Spremembe nekaterih postavk carinske tarife

Na obnem zboru Zveze industrijev je bilo ugotovljeno, da predstavlja znatno oviro pri preskrbi s surovinami in polizdelki nova carinska meja. Vse blago, ki prihaja v pokrajino iz inozemstva, se carini po bivši jugoslovanski carinski tarifi, ki predvideva za razne polizdelke in nekatere surovine visoko zaščitno carino.

Visoki Komisar je že prej odredil carinsko prostost za nekatere surovine, kakor n. pr. za premog, apno in cement, z njegovo novo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 65. kos od 13. t. m., pa so uveljavljene za 35 blagovnih postavk italijanske carine, kar je veliko olajšanje za mnoga industrijska podjetja. Naredba se glasi:

Postavke carinske tarife bivše kraljevine Jugoslavije št. 6, 38/2, 40, 42/1 in 2, 77, 83, 100/4a, 108, 147/1a in b, 156, 288/1 in 2, 441/2, 442/1b, 3 in 5, 445/1a, 537/1a, b in c in 551 se spreminjajo takole (carina je določena v lirah od stota):

Ječmenov slad: 36.70; konoplja surova: prosto; konoplja česana: prosto; konopljenj tulje: prosto; hmelj: prosto; cikorijski in vsi drugi kavní nadomestki, suhi: prosto; rogovi, kosti in druge sorodne snovi: prosto; meždra: prosto; kolofonija: 7.35; tkalski klej in lep na podlagi krompirjevega in drugega škroba: 58.70; dekstrin: 79.30; kaolin: prosto; boksit: prosto; papirna masa, prirejena: a) mehanično: prosto, b) kemično: prosto; karton (lepenka), navadni: 1. nebarvan in ne satiniran: 27.52, 2. barvan v snovi, nesatiniran: 33.03, 3. satiniran: 52.80; fini karton (lepenka): 1. bel ali barvan v snovi: a) neprevlečen: 73.40, b) prevlečen: 102.80, 2. barvan, posreben, pozlačen ali poslikan: 176; papir, bel ali barvan v snovi: 1. neprevlečen: a) ne črtan: 45.90, 2. prevlečen: 102.80; navadno železo in jeklo valjano na gorko v gladko pločevino, tudi prevrjeno, surovo ali oksidirano, debelo: a) 4 mm ali več: 43.70, b) 1.5 mm ali več, toda manj kot 4 mm: 59.10, c) 0.6 mm

ali več, toda manj ko 1.5 mm: 66.80, d) 0.4 mm ali več, toda manj ko 0.6 mm: 77.10, e) pod 0.4 mm: 82.60; listi za žage: A. krožni: 1. debeli nad 4 mm, s premerom: a) nad 40 cm: 165, b) nad 10 cm do 40 cm: 257; B. trakasti, široki: 1. nad 30 mm: 183.50, 2. do 30 mm: 192.50; C. drugi, tudi montirani, široki: 1. nad 80 mm: 147, 2. nad 30 mm do 80 mm: 220, 3. nad 20 mm do 30 mm: 275, 4. do 20 mm: 367.

Na gornje blago se plačujejo notranji davki za izdelavo, prodajo in potrošnjo po doslej veljavnih predpisih.

Omejitev avtomobilskih voženj

Ker so prispela na Visoki Komisarjat številna vprašanja, ki se tičejo avtomobilskih voženj, se opozarja, da se odredbe uradnega ukaza št. 56 od 12. julija 1941-XIX ne nanašajo na tovorna vozila za prevoz blaga. Ta avtomobilska vozila se lahko svobodno gibljejo tudi v nočnih urah in ob nedeljah ter praznikih ter morejo oditi iz Ljubljanske pokrajine brez posebnega dovoljenja. Pač pa je prepovedano prevažati ljudi, razen tistih, ki morajo spremljati natovarjanje in iztovarjanje blaga, in razen lastnika blaga.

Uvedba direktnega železniškega blagovnega prometa s Hrvaško

Direkcija državnih železnic v Ljubljani razglasa:

S 16. t. m. je bil odprt direktni redni blagovni promet s postajami hrvatskih železnic skozi Metliko. Pošiljke se odpravljajo z mednarodnimi tovornimi listi, frankiranimi do Metlike v smeri proti Hrvatski. V nasprotni smeri se vozina in pristojbina nakazuje od Metlike do namembne postaje. Predurjimi in povzetja ter ekspresne pošiljke so prepovedani, prav tako pa tudi izjave glede zavarovanja dostavljenega blaga, spremembe prevoznih pogojev kakor tudi brzovozne komadne pošiljkatve, včevši brzovozno blago. Za kritje carinskih in železniških pristojbin, stojnine pri tranzitu ter za stroške, ki bi nastali na poti, je na oddajni postaji treba položiti depozit 100 lir za vsako komadno pošiljatev ter 500 lir za vagonsko pošiljatev. Ta določila veljajo začasno.

Težave švedske industrije

Od meseca marca 1940. pred zasledbo Danske in Norveške do julija letos se je švedska industrijska produkcija zmanjšala za 18%. Zaradi vedno večjega pomanjkanja premoga in težav pri dobavi surovin obratujejo v nekdanjem obsegu samo še industrijske skupine, ki zaposlujejo skupaj 32% vsega industrijskega delavstva. Poraba premoga v industriji se je morala že letos proti koncu junija skrbeti na 33% konsumu od l. 1939., za bodočih 12 mesecev pa bo imela n. pr. kovinska industrija na razpolago samo še 20% svojih nekdanjih premogovnih zalog. 29% industrijske kapacitete se ni moglo popolnoma izkoristiti zaradi nezadostne preskrbe s surovinami, 17% zaradi preprečenega izvoza, 22% pa zaradi zmanjšanja domačih naročil.

Dober trgovec — dober svetovalec

Namen in cilj trgovca ni samo ta, da blago proda, temveč tudi in predvsem, da bo kupec z blagom zadovoljen. V trgovine prihajajo tudi ljudje, ki prav za prav niti ne vedo, kaj hočejo. V večini primerov poznajo samo svrhu, ki jo želijo doseči s kupljenim blagom, oziroma potrebo, kateri hočejo zadostiti. Le nekateri vedo, kako in s čim se potrebi najbolje zadosti. Prav tako in še bolj kakor potrebno blago iščejo ljudje v trgovinah dobre nasvete in pojasnila.

Dobro svetovati more le prodajalec, ki pozna natančno svoje blago in njegovo uporabljivost. Prodajalec pa mora znati tudi razložiti vse prednosti blaga in predmetov ter jih pokazati v pravi luči. Nikdar ne sme obetati več, kakor pa more blago dati in vzdržati. Vedno mora znati tudi pravilno naglasiti pripravnost in dobro uporabljivost blaga za ono svrhu, ki jo ima kupec v mislih in za katero blago potrebuje.

Ljudem ni dosti pomagano, če jim prodajalec reče: To blago je dobro! — To vam lahko priporočam! — To vsi radi kupujejo! Treba je tudi razložiti in pokazati, kaj je na kakem blagu ali predmetu dobrega in zakaj je to blago ali ta predmet boljši od drugih podobnih. Treba je dokazati, zakaj se to in ono priporoča in zakaj to in ono vsi radi kupujejo.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

z dne 6. avgusta (63. kos) je objavil naredbo Visokega Komisarja o prometu z motornimi vozili, kolesi in vozovi na živalsko vprego med zatemnitvijo;

z dne 9. avgusta (64. kos) naredbe Visokega Komisarja: Določitev časa za zatemnitev — Predpisi za promet z motornimi vozili na metan ali na plinsko ogelje — Predpisi o zbiranju starih kovin — Uvedba izvozne kontrolne pristojbine za nekatere vrste blaga — Imenovanje članov pokrajinskega namestitvenega odbora — ter objave: Cenik za meso na drobno — Cenik za stare kovine — Popravek glede točenja alkoholnih pijač;

z dne 13. avgusta (65. kos) naredbe Visokega Komisarja: Ureditev porabe in prodaje žitnega pridelka — Določbe za uvedbo in voditev registra prebivalstva v občinah Ljubljanske pokrajine — Spremembe nekaterih postavk carinske tarife.

Prehrana Nizozemske

je po 14 mesecih zasedbe dežele razmeroma še dobra, pri čemer ima največ zaslug dobra organizacija kontrole in razdelitve živil. Najprej so bile uvedene krušne karte, potem so sledile druge in zdaj, ko jih ima človek v roki že cel šop, se lahko reče, da res dobi to, kar je na njih zapisano. Obrok kruha je za osebo 1700 gramov na teden. Za moko so posebne karte, a kdor ne kupuje moke, si svoj krušni obrok nekoliko zviša. Mesa pride tedensko na osebo 300 gramov, ribe se pa dobe na trgu brez vsake omejitve. Sladkorja se dobi po 1 kg na mesec, zaloge kave in čaja pa so bile v zadnjem času izčrpane, dočim je čokolada pošla že lani.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snanji obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 5

Telefon št. 22-72.

Krompirjeve steblike kot surovine za papir

Ko se je po vsem svetu uvedla in tudi dobro obnesla predelava odpadkov in ostankov ter je marsikaj, kar se je še pred nekaj leti smatralo za ničemno, postalo izvor novih surovin, so v nekaterih deželah postale deležne velike pozornosti tudi krompirjeve steblike. Nemški listi so že pred leti pisali o uporabi teh steblik pri izdelovanju celuloze in po uspešno izvedenih poskusih so se krompirjeve steblike uveljavile kot surovina za papir.

Za izdelavo celuloze so poleg lesa pripravne vse rastline, ki imajo vlakna. Tako pridejo v poštev tudi razne trstike in steblike kopriv, maka, sončnic, krompirja itd. Teoretično je sicer vse v redu, v gospodarskem pogledu pa je uporabljivost takih rastlin donosna le pri velikih in trajno razpoložljivih količinah, ki so tovarnam vsak čas brez večjih stroškov na razpolago.

Nemške zglede izkoriščanja krompirjevih steblik je hotela posnemati švicarska papirna industrija in že lani se je v gospodarskih krogih o tem dosti razpravljalo. Zagovorniki načrta so podarjali, da so krompirjeve steblike veliko cenejše od lesa in da bi pri tem tudi kmetje imeli dobrodošel zaslužek. Računali so tako: krompirjevi nasadi v deželi obsegajo okrog 60.000 ha, en ha da 1000 kg steblik in tako bi se pridobilo od vseh nasadov 37% ali okrog 22.000 ton celuloze.

Načrti pa niso prodrli iz dveh razlogov. Steblike bi morali na njivah osnažiti in dobro posušiti, potem s posebnimi napravami stisniti v butare ter po železnici odpremiti v tovarne. Po sedanjih cenah celuloze bi se dalo plačati te steblike franko tovarna največ po 2.50 šv. fr. za 100 kg, od česar bi kmetu za njegovo delo le prav malo ostalo. Dalje bi moralo biti zbiranje steblik izvedeno v času, ko je kmet z delom že itak preobložen. In potem je še veliko vprašanje, če bi se dalo zbrati več ko polovico steblik. Namesto pričakovanih 22.000 ton bi dali vsi nasadi krompirja v deželi komaj kakih 10.000 ton celuloze. Tovarne za celulozo bi morale dobiti posebne naprave, kar bi dosti stalo, in strokovnjaki so tudi izjavili, da uporabljivost iz krompirjevih steblik pridobljene celuloze ni vsestranska. Za umetno svilo in stanično volno n. pr. sploh ne pride v poštev, iz nje izdelani papir pa bi bil premalo trden, ker so vlakna krompirjevih steblik prekratka.

Najbolj pa so načrtu nasprotovali trgovinsko-politični razlogi. Švica daje n. pr. Skandinaviji ure, stroje, kemikalije itd., po dogovoru pa prevzema od nje celulozo. Tega uvoza ne kaže ustaviti, ker bi bil potem onemogočen izvoz. Če bi se pa razmere spremenile, bo pa seveda tudi Švica pridobivala celulozo iz krompirjevih steblik, čeprav pri tem ne bo takih uspehov kakor v Nemčiji.

„Črne liste“

»Das Reich« poroča, da se je pri argentinskem zunanjem ministru pritožilo mnogo argentinskih trgovcev, ker so bili osumljeni poslovnih zvez z nemškimi tvrdkami in vpisani v »črno listo« USA.

Med svetovno vojno 1914 do 1918 Zedinjene države niso imele lastne uradne »črne liste« in se je na svetovnem trgu udeleževala samo angleška »črna lista« kot pomožno sredstvo blokade. Tvrdke v Zedinjenih državah so morale upoštevati to »črno listo«, ostale pa so po večini kljub temu v zvezah z južnoameriškimi tvrdkami, ki so bile na angleški »črni listi« ali pa so celo nemškega porekla.

Oktober 1. 1939. je objavila Anglija prvo »črno listo« sedanje vojne, ki obsega zdaj 2800 tvrdk. Ta lista je v prvi vrsti spet instrument britanske blokade, zato je tudi večina navedenih tvrdk, namreč 1656, v Evropi, od ostalih pa odpade 996 na južnoameriške države, 100 na Afriko in 48 na zapadno Indijo.

Lani 17. julija pa je prezident Roosevelt proklamiral »črno listo« okrog 1800 južnoameriških tvrdk, ki posredno ali neposredno delujejo v korist Nemčije ali Italije. Ta lista se po svojem namenu razlikuje od angleške, ker služi predvsem pobijanju gospodarskih vplivov držav osi v Južni Ameriki in šele v drugi vrsti pomaga blokadi. Vse poslovne zveze s tvrdkami, ki so navedene v tej »črni listi«, so prepovedane in kaznive.

Obstoja tudi še neobjavljena »siva lista«, na kateri je blizu 1000 ameriških tvrdk, ki so osumljene simpatiziranja z državami osi. Poslovne zveze s tvrdkami »sive liste« sicer niso kaznive, a tudi varne niso, ker cirkulira »siva lista« pri vseh bankah in jo ima seveda tudi urad za izvozne licence.

»Das Reich« meni, da se utegne »črna lista« raztegniti tudi na japonske zastopnike in na južnoameriške tvrdke, ki imajo gospodarske zveze z Japonsko.

Racioniranje premoga v Angliji

Pomanjkanje delavcev v angleških premogovnikih je predvsem vzrok, da se angleška premogovna produkcija ne da zvišati od 4 na 4,5 milijona ton tedensko, kar bi zadostovalo za preskrbo s premogom v zimskem času. O tem smo pisali 8. t. m. ter navajali, kaj vse je do takrat ukrenila angleška vlada, da bi se spet povečal stalež rudarjev, ki je postal premajhen zaradi pozivov v vojaško službo in zaradi tega, ker so mnoge rudarje premestili v druga podjetja, ali pa so si rudarji tudi sami izbirali druge poklice.

Zdaj pa je angleško ministrstvo za delo izdalo odlok, da morajo biti popisani vsi od 20 do 60 let stari delavci, ki so po letu 1935. vsaj pol leta delali v premogovnikih. Ta registracija rudarjev je prisilna in obvezna, izvzeti pa so samo oni bivši rudarji, ki so v vojaški službi ali pa so se v zadnjih tednih sami vrnili na delo v pre-

mogovnike. Zaposlitev bivših rudarjev v drugih obratih odslej ne bo več mogoča.

Od 1. 1935. je okrog 200.000 angleških rudarjev zapustilo premogovnike. Približno polovica je v vojaški službi, ostali pa delajo po večini v vojnim svrham službe obratih. Kakor znano, je ministrstvo dela vabilo bivše rudarje, naj se prostovoljno vrnejo v premogovnike. Pričakovali so, da se bo vrnilo do 50.000 rudarjev, a ker se to ni uresničilo, je prišlo zdaj do prisilne registracije. Prirastek rudarjev v angleških premogovnikih bi moral znašati najmanj 25.000 mož, ki bi skupaj nakopali 250.000 do 300.000 ton premoga na teden, da bi bila zajamčena zadostna preskrba s premogom za zimo.

Za podjetja, ki ne spadajo v vojno gospodarstvo, so bile dobave premoga že pred meseci omejene, zdaj pa so prišle na vrsto tudi omejitve privatnega konsuma. Za

eno gospodinjstvo je določena na mesec ena tona premoga. Družina, ki ima v začetku meseca v svoji zalogi dve tona premoga, ne dobi ves mesec nikjer premoga ali koksa. Omejitve privatne potrošnje niso občutne, ker zadostuje ena tona premoga pač vsaki družini, za hoteli in klube pa smejo krajevni kontrolni uradi dovoljevati večje količine premoga.

V Angliji je bil premog racioniran že v prvi vojni zimi, pozneje pa uklinjen zaradi zmanjšanja izvoza premoga. Sedanji načrt racioniranja kuriva pa bo poleg premoga obsegal tudi elektriko in plin.

Gospodarske vesti

Na občnem zboru delničarjev Zadružne gospodarske banke v Ljubljani je bilo v smislu predloga uprave sklenjeno, da se na osnovi vplačil dolžnikov specialnega rezervnega sklada in dotacije iz čistega dobička za leto 1940. vrne v prepis upnikom specialnega rezervnega sklada 6% njih sedanjega stanja terjatev. Po izvršenem prepisu se bodo ti vrnjeni zneski obrestovali enako kot njihova stara vloga, t. j. 2% letno. Skupno je banka znižala svoje obveznosti iz specialnega rezervnega sklada do 17,8 milij. din ali za 20,5%.

Gradnja železnice Črnomelj-Vrbovsko je opuščena po odločitvi hrvatskega ministrstva za javna dela, češ da je bila prej predvidena le iz strateških razlogov.

Železniški promet med Italijo in Hrvaško se bo razvijal preko obmejne postaje Bujbarci. Ker na tej progi brzi vlaki ne vozijo, ne bo do nadaljnjega med Italijo in Hrvaško ekspresnega prometa.

Za zagrebški jesenski velesejem od 6. do 15. septembra se je doslej prijavilo k udeležbi 7 držav: Italija, Nemčija, Madžarska, Slovaška, Romunija, Francija in Nizozemska.

Dva nova premogovnika sta začela obratovati v Srbiji. Prvi je last šumadijske kreditne banke v Arandjelovcu, drugi pa delniške družbe »Oplenac«.

2621 kmetijskih zadrug je v Srbiji: 1357 prehranjevalnih, 751 kreditnih, 513 produktivnih. Centralna organizacija je Glavna zveza srbskih kmetijskih zadrug v Beogradu.

Rekvizicijo vseh motornih vozil v Bolgariji je odredil bolgarski ministrski svet. Šoferji so bili civilno mobilizirani.

Več tovarn za predelavo sojinega semena bodo zgradili v Franciji. Seme bodo v tovarnah mleli, sojino moko pa dodali krušni moki. V enotni krušni moki bo najmanj 1% sojine moke. Prihodnje leto bodo pridobivali iz soje tudi olje.

Občni zbori

Tvrdka »Sial, d. d. za izdelovanje barv proti rji«, s sedežem v Borovnici, bo imela redni občni zbor 27. t. m. ob 16. uri v pisarni notarja Hafnerja v Ljubljani, Tavčarjeva ul. št. 6.

Splošna maloželezniška družba d. d. v Ljubljani bo imela redni občni zbor delničarjev 29. t. m. ob 17. uri v posvetovalnici na ljubljanskem mestnem magistratu.

Ljudski kruh v Romuniji

Pridelek žita v Romuniji bo dal letos za izvoz okrog 60.000 vagonov pšenice, 10.000 vagonov ječmena in 5000 vagonov rži. Približno toliko kakor od vseh teh treh vrst žita bo ostalo za izvoz tudi koruze. Tolik izvoz bo dosežen z omejitvami v domači potrošnji. Da bo prispevala k prehrani Evrope, mora Romunija doma štediti z žitnim pridelkom. Svoje žitne presežke bo izvažala predvsem v Nemčijo in Italijo, urejen pa bo izvoz žita tudi v Grčijo in Hrvaško. V notranjem konsumu bo Romunija obdržala vse dosedanje omejitve in uveden bo ljudski kruh iz enotne moke, dočim bo izdelovanje belega peciva prepovedano. Določena je nova odkupna cena za pšenico. Agrarni krogi so si prizadevali, da bi se odkupna cena določila na 140.000 lejev za vagon ali še višje, vlada pa je določila 110.000 lejev (za pšenico v teži 75 kg s 3% primesi), dočim

je znašala lanska odkupna cena za vagon pšenice 117.000 lejev. To je zaradi razlike pri povprečnem pridelku, ki je znašal lani le 7,8 metrskega stota za ha, letos pa je ocenjen na najmanj 10 metrskega stola.

Kontrola živil v Angliji

Angleško ministrstvo za prehrano je v zadnjem času zelo aktivno. Za že racionirana živila (meso, sladkor, marmelada, sir) so bili obljubljeni večji obroki, hkrati pa je bila določena kontrola pri razdelitvi še neracioniranih živil. Prvič so zdaj pod kontrolo tudi ribe in jajca. Od začetka vojne so že tri četrtine angleškega ribiškega ladjevja za osebjem vred zasežene v vojne svrhe, zdaj pa je tudi vsa trgovina z ribami pod nadzorstvom.

Strogo bo izvedeno tudi nadzorstvo trgovine s perutnino, jajci in jajčnimi izdelki, da bi se zajela že močno razpredena ilegalna trgovina. Pod kontrolo pridejo tudi rejci kokoši in dodelitev kokošje krme, ki je racionirana, se bo ravnila po oddaji jajc pri prehranjevalnih uradih in na določenih tržiščih. Obrok jajc še ni definitivno določen, začasno pa bo dobila vsaka oseba najmanj po eno jajce na teden.

Obrok sladkorja bo za jesen zaradi vkuhavanja sadja znatno zvišan, ker se proizvodnji konserviranega sadja posveča vedno večja pozornost. Od lani se je število tovarn za konserviranje sadja podvojilo.

Poljedelstvo in prehrano Švice

opisuje »Südost-Echo« takole:

Po prizadevanju sekcije za kmečko proizvodnjo v Zveznem uradu za prehrano se je v primerjavi s preteklim letom razširil obseg orne zemlje. Nekaj tisoč hektarjev travnikov, gozdov, javnih nasadov in tudi goljav je spremenjenih v orno. Nasadi žita obsegajo letos okrog 190.000 ha, prstine pa okrog 80.000 ha. Pri normalni letini bo Švica s tem dobila polovico do dve tretjini potrebnega krušnega žita.

Zivinoreja se je morala prilagoditi zmanjšanemu uvozu živalske krme. Štetje živine je fetos aprila ugotovilo, da je goveje živine za 6,5%, svinj za blizu 20%, kokoši pa za 19% manj kakor lani, dočim se je število konj zaradi intenzivnejšega obdelovanja nekoliko dvignilo. Tudi ovac redijo več zaradi večjega povpraševanja po volni. Zaradi pomanjkanja krme se bo izvoz živine v jeseni še povečal.

Racioniranje živil se nadaljuje. Kakor sladkor, kava, čaj, kakao in druga živila, ki jih je treba uvažati, je racionirano tudi maslo in uvedena sta dva brezmesna dneva. Za kruh, krompir, mleko in sir še niso določeni obroki. Pod nadzorstvom je prodaja predilnega blaga, čevljev in mila. V primerjavi z avgustom 1939 so se cene doma pridobljenih živil do konca junija 1941 dvignile za 25 do 27%, indeks življenjskih potrebščin pa se je od začetka vojne zvišal za 29 odstotkov.

Argentinski izvoz

Argentinska vlada hoče na naslednji način dvigniti izvoz industrijske produkcije: Pri izvozu svojih gotovih izdelkov bo dobilo vsako industrijsko podjetje povrnjene one zneske, ki jih je plačalo kot carino pri uvozu surovin in polfabrikatov za izdelke, ki jih zdaj izvažajo. Do povrnitve carin pa nimajo pravice tista podjetja, ki plačujejo svojim delavcem preniške mezde.

Vrednost argentinskega izvoza industrijskih izdelkov je bila v prvem polletju 1941. za blizu 17 milijonov pesosov večja kakor v prvem lanskem polletju. Samo izvoz kemičnih izdelkov se je v vrednosti dvignil za 5,63 milijona pesosov.